

VOORWAARDEN BLOKPERIODE

In het voorgaande is hier en daar terloops aandacht besteed aan de voorwaarden, die vervuld moeten worden wil de invoering van de blok - periode succesvol verlopen. In dit korte hoofdstuk worden ze samen - gevat. Het valt echter niet mee om deze voorwaarden op een rijtje te krijgen. Want door en tijdens het proces van invoering worden voorwaarden als het ware ontwikkeld. De blokperiode - als - geheel, met alles wat erbij hoort, is te beschouwen als een voorwaarde voor zelfstandig/ zelfverantwoordelijk werken van kinderen, in termen van Petersen, als “*Führung des Unterrichts*” het scheppen van voorwaarden tot..., als “voorordeningen”, die “spanning oproepen”. Zie hierover Pag. 15/ 16.

Het probleem van voorwaarden, die in de tijd, als de invoering voortschrijdt, veranderen wordt opgelost door verschillende voorwaarden in tijdsperspectief te zetten; eerst..., voorts..., tenslotte...

We doen dit voor:

- ruimte
- tijd en tijdsordening
- groepering
- leerstof
- materialen
- regels en zelfstandig werken
- planning
- handelen groepsleid(st)er.

Ruimte

Eerst:

- moeten in elk lokaal clusters van individuele tafels of groepstafels staan en tevens enkele andere werkvlakken aanwezig zijn voor individuele kinderen of tweetallen.
- werken de kinderen alleen in het eigen lokaal.

Voorts:

- kunnen kinderen ook op de grond werken(lezen,bv.) eventueel m.b.v. matjes (Montessori) waarop materialen gelegd worden.
- kunnen kinderen na overleg(- op grond van een eigen plan) ook op een andere plek in de school werken.

Tenslotte:

- zijn in het lokaal en vlakbij het lokaal werkplekken gerealiseerd:

- < als activiteitenhoek (ontdekhoeke, leeshoek)
- < als stilwerkhoeke (met weinig afleidingsmogelijkheden);
- < met ruimte (verticaal -om op te hangen, horizontaal - om neer te zetten voor het uitstellen van werk (wereldoriëntatie e.d.)
- kunnen kinderen na overleg ook buiten het schoolgebouw werken aan wereldoriëntatie taken.

Tijd

Eerst:

- ~ is er minimaal drie keer per week een blokperiode van 60 minuten (is ondergrens om zinvol met de ontwikkeling te beginnen);
- ~ wordt er per dag van de kinderen verwacht dat ze minimaal twee en maximaal 3 verschillende activiteiten doen in de blokperiode.
- ~ is er een duidelijk zichtbare klok aanwezig.

Tenslotte:

- ~ omvat de wekelijkse tijd voor de blokperioden minimaal 360 minuten (4X90 of 5X70 minuten);
- ~ zijn de kinderen als regel vrij in de indeling van de blokperiode, op basis van(meestal) een weekplanning; uitzonderingen hebben te maken met differentiatie in begeleiding.
- ~ zijn er ook enkele zandlopers aanwezig, die kwartieren aangeven.

Groepering

Eerst:

- ^ zijn de kinderen gewend in vaste tafelgroepen te zitten, binnen een leeftijdsheterogene groep, die (als regel) drie opeenvolgende leerjaren omvat, deze groep kan nog het karakter van een combinatieklas hebben.
- ^ vindt de blokperiode binnen de eigen groep plaats.

Tenslotte:

- ^ hebben de kinderen binnen de totale wekelijkse tijd voor de blokperiode ook de mogelijkheid om een deel daarvan(na overleg) met andere kinderen dan de vaste tafelgroepgenoten samen te werken.
- ^ kan de blokperiode, indien twee groepslokalen aan elkaar grenzen en eenvoudig met elkaar te verbinden zijn, een gezamenlijke activiteit van twee stamgroepen zijn, geleid door een team van twee groepsleid(st)ers.

Activiteiten en leerstof

Eerst:

- + zijn de activiteiten in midden - en bovenbouw met name gericht op zelfstandig verwerken en inoefenen van cursorische leerstof (inclusief expressieve vaardigheden), met daarnaast het voorbereiden van lees - kring en weeksluiting.

Tenslotte:

- + krijgt de blokperiode met name in de bovenbouw een sterker accent van wereldoriëntatie en expressie in de middenbouw wordt ook aan kleine WO projecten gewerkt.

Materialen en hulpmiddelen

Eerst:

- zijn materialen en hulpmiddelen zodanig voor de kinderen ontsloten en opgeborgen dat zij (de kinderen) deze zelfstandig zonder tussenkomst van de groepsleid(st)er kunnen pakken en weer terugzetten

Tenslotte:

- denken kinderen mee over een zo adequaat mogelijk beheer van materialen en hulpmiddelen, in het kader van participatie in beheer van het lokaal - als - geheel
- zijn er nu veel materialen beschikbaar die zelfcorrigerend zijn of waarmee kinderen gemakkelijk zichzelf op resultaat kunnen controleren.

Regels en zelfstandig werken

Eerst:

- kunnen kinderen zelfstandig en zonder anderen te storen materialen en hulpmiddelen pakken en weer geordend wegzetten
- kunnen kinderen als ze niet met hun werk verder(denken te) kunnen het beantwoorden van hun hulpvragen door de groepsleid(st)er uit - stellen totdat laatstgenoemde langskomt.
- bewegen de kinderen zich zo min mogelijk door het totaal

Tenslotte:

- participeren kinderen in het evalueren van het proces in groep en lokaal inclusief de leefregels
- kunnen kinderen duidelijk hulpvragen stellen, anders dan: "ik snap dat niet" of "hoe moet dit?"
- bewegen de kinderen zich rustig door het lokaal, wanneer zij dat nodig achten.

Planning en registratie

Eerst:

- is een planningsbord en/ of formulier aanwezig waarop alle keuze - mogelijkheden aangegeven staan en dat tevens dienst doet als registratiemiddel in midden -en bovenbouw vindt deze registratie door kinderen en groepsleid(st)er samen plaats.

Later:

- vinden verschillende vormen van registratie en reflectie plaats, door kinderen en groepsleid(st)er:
 - leerdagboek("ik heb geleerd dat", "ik heb geleerd dat ik")
 - activiteitenoverzicht
 - zelftoetsen

- etc.

Begeleidend handelen groepleid(st)er

Eerst:

- ~Gaat de groepsleid(st)er niet aan een ronde beginnen voordat alle kinderen een start gemaakt hebben met hun activiteiten*
- ~heeft de groepsleid(st)er controle en overzicht over de groep*
- ~veroorzaakt de groepsleid(st)er niet zelf onrust door te hard te*

*spreken, onduidelijke opdrachten te geven of een kind dat stoort
“van veraf toe te spreken”(en daardoor andere kinderen afleidt)*

Tenslotte:

- ~participeren de kinderen zelf in het bewaren van de functionele rust in de groep (zonder politie - agent te spelen)*
- ~worden tekens gebaren en symbolen gebruikt in plaats van woorden om zaken te reguleren*
- ~heeft de groepsleid(st)er ruimte om:*
 - ~ inhoudelijk met individuele kinderen of een groepje te spreken op een hoger denkniveau dan het toepassen van(bv. reken - kundige of taalkundige) conventies*
 - ~ individuele kinderen en groepen te observeren*
 - ~ na te denken over het effect van het eigen handelen.*